

ДО ПИТАННЯ ІНТРОДУКЦІЇ СКЕЛЬНИХ ЯЩІРОК РОДУ **DAREVSKIA**

Р. К. Мельниченко, Є. С. Юрчук

Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир,
e-mail: melnychenko1971@ukr.net

R. K. Melnychenko, Ye. S. Yurchuk. To issue of introduction of rock lizards of the genus *Darevskia*

У герпетофауні України є група партеногенетичних скельних ящірок, інтродукованих І. Даревським та М. Щербаком у 1960-х рр. поблизу с. Дениші Житомирського р-ну у каньйоні річки Тетерів. Окрім акліматизованого виду *Darevskia armeniaca* Mehely, 1909, тут згодом було виявлено *D. dahly* Darevsky, 1957.

Нова локація скельних ящірок виявлена нами поблизу с. Буки на мосту через р. Бобрівка на трасі Житомир–Чернівці (50° 21' пн. ш, 28° 36' сх. д.). Не зважаючи на відсутність виходів гірських порід, ящірки утворюють велике поселення на ділянці під мостом. Тут берег вкрито бетонними плитами, що розташовані під кутом 30° і утворюють чотири сектори. Два з них (140 м² і 1120 м²) спрямовані на південь, на них падає найбільша кількість сонячних променів, тому вони є найзручнішими для баскінгу. Щільність поселення скельних ящірок 2–3 ос / м², але у великих щілинах, на поверхні бетонних плит, влітку і на початку вересня сягає 10–12 ос. / м². Виявлено, що вірменська ящірка переважає за чисельністю скельну ящірку Даля.

Від мосту уздовж річки Бобрівка в напрямку селища Буки і дачного масиву скельні ящірки заходять недалеко, по правому березі – до 220 м,

молодь поодинокі до 500 м. Рептилії мешкають на підмитому водою корінні прибережних дерев, серед трав'янистої рослинності. По лівому березі, ймовірно, відбулося розселення рептилій від села Дениші (місця їх початкової інтродукції у природу). Тому скельні ящірки зустрічаються смугою довжиною близько 2,5 км від мосту і до дамби поблизу с. Дениші. Ящірки мешкають біля води, не заходячи в глиб лісу далі, ніж на 5–6 метрів. Тварини зустрічаються невеликими скупченнями у зручних для баскі-нгу місцях, відстань між якими 120–160 метрів. Чимало їх на коренях і стовбурах дерев, камінні. Цікаво, що на цій території разом з інтродукованими мешкають і автохтонні види – ящірка прудка (*Lacerta agilis* Linnaeus, 1758) та веретільниця ламка (*Anguis fragilis*, Linnaeus, 1758). Веретільниці були помічені разом зі скельними ящірками під час живлення в мурашниках.

Скельні ящірки часто мешкають в антропогенно змінених біотопах (міст, огорожі, дамба, бетонні плити), зустрічаються у рекреаційній зоні.